

ל בסיון תשפ"ב, 6.7.2022

גיליון מס' 810

פרשת בלק

חסד עצירת הקללה

מאת שמואל יסלזון, ראש צורים

לקבלת דף פרשת שבוע ב**ווצאפ** (קבוצה שקטה) – לחצו **כאן**

"למה מנע השם את בלעם מהיותו מקלל את ישראל ומה אכפת להם קללתו את השם יתברך את עמו בשלום?"
הקשה אברבנאל (במדבר כב, ב - שאלה ט).

לכאורה, קללת בלעם מול ברכת ה' את עמו בשלום, הרי ראוי לה קללתו שלא תתקיים וכעשן תכלה, ולא היה צורך בדחיית הקללות ע"י הקב"ה בצורה יזומה. דוחה האברבנאל טענת אבן עזרא, הסובר שאין ולא כלום בקללות בלעם, וכל כוונת הקב"ה הייתה למנוע הקללות על מנת שלא יאמרו שנענשו ישראל בשיטים מחמת קללותיו של בלעם, ויתנו תוקף לקללותיו ולכוחו המאגי.

אברבנאל טוען כי פסוקים מפורשים מוכיחים שהיה בקללות ממש וכי "לולא רחמי ה', היו קללות בלעם מכלות את ישראל":

- 1) וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֵיךָ לְשִׁמְעַת אֵל בְּלַעַם וַיְהַפֵּךְ ה' אֱלֹהֵיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אָהַבְךָ ה' אֱלֹהֵיךָ (דברים כג, ו) ; וכן עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה' (מיכה ו, ה - ח).
- 2) וכן ויקם בלק בן צפור מלך מואב ויילחם בישראל וישלח ויקרא לבלעם בן בעור לקלל אתכם. ולא אביתי לשמע לבלעם ויברך ברוך אתכם ואצל אתכם מידו (יהושע כד, ט - י).

מכל אלו משתמע, לכאורה, כי יש ממש בקללותיו של בלעם ולולא דבר ה' היה בהם חלילה, כדי לכלות ישראל. הכיצד?

אברבנאל טוען כי אין באמת כוח בקללותיו של בלעם, ושהנם אחיזת עיניים בלבד ובבחינת "שפתי כסיל". כל החשש הוא רק מחמת תוצאות הלואי של הקללות - מה שהן גורמות, ומבאר כי "אם היה בלעם מקלל את ישראל היו גויי הארץ בוטחים בקללתו ומתאמצים להילחם בישראל על משענת קללתו. אמנם כשמעו מדבריו, שהקב"ה מונע מהם הקללה ומודיע כי ברוך הוא, יכירו וידעו כל יושבי תבל ושוכני ארץ כי שם ה' נקרא עליהם ויחשבו שהיתה הצלחת ישראל מאת ה' מן השמים ושהיא בגזרת עירין פתגמא ובמימר קדישין שאלתא, ומי יאמר לו מה תעשה ולא יקום בהם עוד רוח להילחם בישראל".

כלומר, החשש הינו מחמת עמי הארץ, המאמינים בכוח הקללות ומגבירים אומץ וחייל להלחם עם ישראל, גם כשאין בהם ממש, אולם בשעה שבלעם אינו מסוגל לקלל, ממילא מבינים כי יד ה' נגלתה עליו וייראו מהשם ומהדר כבודו, ומשתמטים כל אחד לאוהלו ולא נלחמים.

וזהו לדעת האברבנאל תוצאות עיכוב הקללות "ובזה הועיל ענין בלעם וברכותיו לישראל מאד וזהו מה שאמרה רחב למרגלים ששלח יהושע ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וגו' ומאין ידעה כל זה האשה ההיא שה' א-להיהם - הוא הא-להים, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אלא מדברי בלעם ונבואותיו. ולכן נחשב הדבר הזה לחסד גדול שעשה השם לישראל." רחב ביריחו למדה לקח מפרשת בלק, והבינה כי כוח א-לוהים גדול מכוחם של הקוסמים.

סבא שלי ז"ל היה אומר תמיד כי "החשש מחילול ה' אינו במה שאתה אומר או עושה, אלא במה שאחרים שומעים או מבינים ממעשיך, ואחריות זו מוטלת, בהחלט, עליך".

הקללות אין בכוחם אלא כשפתי כסיל, אולם אחרים השומעים אותם מתאזרים ביתר חיל, על מנת להוציאם לפועל ויונקים עוז וגבורה מכוחם הנכזב. פעמים רבות, ילדים מטיחים קללות אחד בשני, ולהגנתם טוענים כי אין בהם ממש. תלמד אותנו פרשת בלק, כי החשש, הינו בכרסום מעמד המקולל בחברה, והתגברות אלימות בקרב השומעים קללתו, וחשים כי כבודו נרמס וישנה עת רצון, להמשיך ולפגוע בו. הקב"ה בכבודו ובעצמו עוצר קללת בלעם ומי לנו גדול כקב"ה, שנלמד מדרכיו ונמנע ככל הניתן קללות בחצרותינו ובקהילותינו.

שמואל (מולי) יסלזון, נשוי למוריה. הורים לעשרה ילדים וסבים לשבעה נכדים ב"ה.
עובד באגף החינוך במועצה האזורית גוש עציון. חבר קיבוץ ראש צורים.

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6>
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il